

Rezumat de presă

„Barometrul Opiniei Publice – noiembrie 2014”

Fundația Soros Moldova pledează pentru reflectarea corectă și transparentă a vieții social-politice și economice și asigurarea accesului la informație pentru societatea civilă. În acest scop începând cu anul 1998 a fost lansat un program de cercetare a opiniei publice – „**Barometrul Opiniei Publice din Moldova**”.

Primele două sondaje au fost efectuate pe parcursul anului 1998. Următoarele au fost organizate de Institutul de Politici Publice cu suportul financiar al Fundației Soros Moldova în august 2000, iar ulterior în primăvara și toamna fiecărui an în perioada 2001 – 2014.

Tematica cercetărilor efectuate a inclus: opțiuni politice, popularitatea și notorietatea principalelor partide și personalități politice, nivelul de viață și calitatea vieții, politica economică și socială a Guvernului, alte teme de interes major.

Având în vedere impactul și importanța unor astfel de cercetări, Institutul a organizat în octombrie-noiembrie 2014, un nou sondaj de opinie, realizat de Centrul de Analiză și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice „**CIVIS**”.

Programul „Barometrul Opiniei Publice – 2014” este avizat de un juriu în frunte cu dr. Arcadie Barbăroșie, director executiv al Institutului de Politici Publice. Membri ai juriului sunt dr. habilitat Ludmila Malcoci, dr. Anatol Țăranu, Director, Institutul de consultanță și analiză politică POLITICON, cercetător științific-coordonator la Institutul de Istorie AȘM, Victor Ciobanu, expert independent, Ludmila Andronic, expert în comunicare, Președinta Consiliului de Presă. Consultant al programului – dr. Viorel Cibotaru, Director, Institutul European de Studii Politice din Moldova.

Sondajul a fost efectuat în perioada 26 octombrie – 13 noiembrie 2014, pe un eșantion quasi-probabilist de 1109 persoane din 84 localități, reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova (cu excepția regiunii transnistrene), eroarea maximă de eșantionare fiind de $\pm 3\%$.

Rezultatele principale

Economie – aspecte generale

- 61% din populație consideră că direcția în care merg lucrurile în Republicii Moldova este *o direcție greșită*. Ponderele persoanelor cu această părere a scăzut cu 7% comparativ cu barometrul precedent. Opinia direcției greșite este mai pronunțată în cazul populației de altă naționalitate decât cea moldovenească, precum și în rândurile populației cu nivelul de studii și nivelul venitului mic și mediu.
- În acest context, atragem atenție asupra faptului că marea majoritate a populației (peste 3/4) continuă să fie nemulțumită de activitatea conducerii țării în domeniile principale ale vieții sociale: *salarii* (89%), *pensii* (88%), *combaterea corupției* (88%), *locuri de muncă* (87%), *nivelul de trai* (84%). La general, gradul de insatisfacție a crescut în cazul tuturor domeniilor față de perioada respectivă cu 2 ani în urmă.
- 62% din populație nu este mulțumită de actuala situație economică a țării, ponderea persoanelor nemulțumite fiind în creștere cu 7% față de barometrul precedent. În această ordine de idei, evidențiem faptul că 43% din populație consideră că situația economică actuală a rămas *neschimbată* comparativ cu anul trecut, iar 27% susțin că este *mai proastă*, ponderea acestora fiind în scădere cu 5% față de barometrul precedent. Doar fiecare al patrulea respondent percepe o îmbunătățire a situației economice în prezent, în special tinerii, persoanele cu nivelul veniturilor înalt și populația de naționalitate moldovenească.
- Referindu-ne la perspectivele pentru anul viitor ale economiei, în opinia populației, constatăm că ponderea persoanelor optimiste a crescut semnificativ de la 25% la 39% față de barometrul precedent, în timp ce 29% consideră că aceasta va rămâne neschimbată. 17% din populație privesc cu suspiciune spre viitor, considerând că situația economică în anul viitor va fi mai rea decât în prezent.

- Măsurile principale pentru redresarea situației social-economice a țării, în opinia populației, tradițional vizează *dezvoltarea sectorului economic* – dezvoltarea industriei (41%), atragerea de investiții (23%), sprijinirea businessului mic în sectorul agrar (31), precum și *combaterea criminalității* (43%) și *perfecționarea mecanismului de realizare a legilor* (33%). Combaterea criminalității s-a plasat pe primul loc în lista măsurilor prioritare.

Calitatea vieții – probleme sociale

- Securitatea economică continuă să fie problema principală pentru Republica Moldova. În acest sens, menționăm că pentru marea majoritate a populației (75%) nu este asigurat un trai decent: pentru 30% din populație veniturile disponibile nu sunt suficiente „nici pentru strictul necesar” (o scădere cu 9% comparativ cu studiul din noiembrie 2013), iar 45% reușesc să acopere doar strictul necesar pentru trai. Acest prag al sărăciei rămâne a fi constant, cu mici fluctuații ne semnificative, în decursul ultimilor 10 ani. Cele mai afectate continuă să fie persoanele în etate (86%), persoanele cu nivel socio-economic scăzut (84%) și nivel mic de studii (88%), precum și locuitorii din mediul rural (80%).
- În acest context, menționăm că majoritatea populației continuă să fie îngrijorată cel mai mult de *viitorul copiilor* (47%), *prețuri* (43%) și *sărăcie* (39%). Fiecare a treia persoană este îngrijorată de *șomaj* (34%). *Este important de menționat că îngrijorarea față de prețuri este pronunțată practic în cadrul tuturor categoriilor de persoane*, inclusiv în cazul persoanelor cu nivel socio-economic înalt. Problema corupției deranjează preponderent persoanele cu nivel înalt de studii și nivel socio-economic mediu și înalt. În contextul escaladării conflictului din Ucraina, a crescut semnificativ (de 2 ori față de barometrul precedent) procentul persoanelor îngrijorate de un război în zonă (de la 16% la 31%).
- 43% din populație este nemulțumită de felul în care trăiește. Nemulțumirile populației sunt legate, în primul rând, de *insuficiența banilor* (82% se declară nu prea mulțumiți sau deloc mulțumiți) și *viața politică din țară* (84%).
- Puțin mai mult de jumătate din populație (57%) susține că viața sa este *aproximativ la fel* cu cea de acum un an, iar fiecare al cincilea locuitor al țării o apreciază drept *mai proastă*. Pe de altă parte, nivelul de optimism cu privire la traiul de peste un an rămâne relativ constant – de 2 ori mai multe persoane (decât numărul celor mulțumiți în prezent) consideră că vor trăi mai bine peste un an. Ponderea optimiștilor a crescut semnificativ (cu 14%) față de barometrul precedent. Optimiștii sunt mai des întâlniți în rândul populației tinere, de naționalitate moldovenească și cu nivel înalt de studii sau al veniturilor.
- Barometrul atestă o creștere lentă, dar continuă a utilizatorilor zilnici de Internet – 45% din respondenți, comparativ cu 34% din perioada similară din 2012. Profilul utilizatorilor permanenți de Internet (zilnic sau 6-7 zile pe săptămână) este următorul: persoană tânără, locuitor al mediului urban, cu nivel înalt de studii. Totodată, este important de menționat că a crescut ponderea cititorilor de ziare (zilnic sau 6-7 zile pe săptămână) de la 27% la 34% față de barometrul precedent. Profilul cititorilor de ziare este reprezentat de locuitorii din mediul urban, persoane în vârstă, persoane cu nivel înalt de studii și persoanele de altă etnie, decât cea moldovenească.
- Sursa cea mai importantă de informare a populației continuă să fie televiziunea (83%), aceasta fiind și sursa de informare în care 39% din populație au cea mai mare încredere. Internetul se află pe locul doi în calitate de sursă principală de informare cu o pondere de 36 la sută, fiind menționat preponderent de populația masculină, locuitorii mediului urban, persoanele tinere (18-29 ani – 3 din 4 respondenți), persoanele cu nivel înalt de studii și socio-economic. Internetul este plasat pe locul doi în cazul sursei de informare care se bucură de cea mai mare încredere. Pentru 24% din populație sursa principală de informare este radioul și doar pentru 15% sursa primară de informare sunt ziarele (în special pentru populația în etate).
- Posturile TV din care se informează preponderent populația adultă sunt Prime TV (46%) și Moldova 1 (37%, în descreștere cu 9% față de barometrul precedent). Aproape fiecare a patra persoană adultă se informează de la posturile Jurnal TV (27% față de 19% în noiembrie 2013) și PRO TV (23%), plasându-se pe locul 3 și, respectiv, 4 printre principalele posturi TV de informare. Publika TV (în descreștere la 17% față de 23% în barometrul precedent) este plasată pe locul cinci.
- Indicatorii privind libertatea de exprimare față de conducerea țării, libertatea de a protesta și accesul la informație au rămas constanți.

Politică

- Nivelul de interes al populației țării pentru *politică* a scăzut cu 4% comparativ cu barometrul precedent – 24%. Interesul față de viața politică este mai pronunțat la bărbați, locuitorii mediului urban, persoanele cu nivel înalt de studii.
- Principalele instituții ale statului înregistrează o stagnare (față de ultimul barometru) a nivelului de încredere din partea populației: Guvern – 28%, Parlament – 24%, Președintele țării – 24%. Cele mai mici cote de încredere sunt înregistrate, tradițional, pentru *partidele politice* (22% au foarte multă sau oarecare încredere). Totuși unele fluctuații au fost înregistrate: a crescut cu 8% nivelul de încredere în poliție, cu 4% nivelul de încredere în armată, însă a scăzut cu 5% nivelul de încredere în biserică.
- A scăzut cu 5% ponderea persoanelor care apreciază pozitiv activitatea actualului executiv – de la 33% la 28%.
- Dintre personalitățile politice de cea mai mare încredere se bucură actualul Prim-ministru Iurie Leancă (42%, în descreștere cu 7% față de ultimul barometru) și Dorin Chirtoacă (35%, care a înregistrat o descreștere cu 5% față de barometrul precedent), fiind urmați de Marian Lupu (33% sau cu 3% mai mult), Vladimir Voronin (31% sau cu 3% mai puțin).
- Referindu-ne la partide, constatăm că de cea mai mare încredere continuă să se bucure PCRM (31%, în scădere cu 11% față de barometrul precedent), fiind urmat la distanță mică de PLDM (25%), PDM (23%). Nivelul de încredere în partide de asemenea înregistrează un trend de descreștere comparativ cu barometrul precedent.
- Cu privire la opțiunile de vot, datele acestui barometru reflectă o schimbare semnificativă a imaginii comparativ cu barometrul precedent. Dacă în primăvară doar patru partide aveau șanse să accedă în Parlament, atunci în toamnă numărul acestora a crescut la șase partide. Astfel, în cazul eventualelor alegeri pentru Parlamentul Republicii Moldova, 21% **dintre persoanele care au exprimat o opțiune electorală**, au declarat că vor vota pentru PCRM, iar alte 21% pentru PLDM. Aceste 2 partide sunt urmate la mică distanță de PDM cu 18% din opțiunile electorale. Electoratul PCRM continuă să fie reprezentat de persoanele în etate, minoritățile de etnie rusă și ucraineană, cu nivel de studii și nivelul socio-economic scăzut și locuitorii din mediul rural. Procentul altor concurenți luați în parte, care pot trece actualul prag electoral, este după cum urmează: Partidul PATRIA (12%), PLM (10%, în scădere cu 3%) și PSM (10%).
- PCRM se află și în topul partidelor pentru care populația nu ar vota în nici un caz, înregistrând o pondere de 25%, comparativ cu PLM (18%), PLDM (18%) și PDM (16%). Împotriva PCRM sunt în special tinerii, persoanele de naționalitate moldoveană/română, persoanele cu nivel înalt de studii și socio-economic.
- 3 din 4 respondenți consideră că Republica Moldova nu este guvernată de voința poporului, iar fiecare al doilea este de părerea că alegerile în țara noastră nu sunt libere și corecte.

Relații externe

- Majoritatea populației consideră că relațiile Republicii Moldova cu principalii parteneri (România, Ucraina, SUA și UE) sunt bune. Acest nivel de percepție este în creștere continuă în decursul ultimilor 2 ani. Mai mult ca atât, acest nivel de percepție a atins cele mai înalte valori din ultimii 10 ani. Pe de altă parte, în opinia populației se atestă o înrăutățire continuă a relațiilor cu Federația Rusă (41% spuneau în primăvara anului curent că relațiile sunt bune față de 23% în prezent).
- În cazul unui referendum privind aderarea la Uniunea Europeană, 44% ar vota pentru, iar 35% - contra. Ponderea persoanelor care sunt împotriva aderării la UE pare să fi încetinit trendul de creștere din ultimii 2 ani.
- Barometrul a testat și atitudinea populației cu privire la eventuala aderare la Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan. 47% din populația chestionată se pronunță pro, în special minoritățile etnice.
- Fiind puși în situația de a alege fie o opțiune, fie alta, respondenții s-au divizat în două grupuri aproximativ egale: 43% pentru Uniunea Vamală și alte 39% pentru Uniunea Europeană (preponderent populația tânără, cu nivel înalt de studii și nivel socio-economic înalt).
- Totodată, studiul înregistrează și o creștere nesemnificativă a susținătorilor aderării Republicii Moldova la blocul militar NATO – de la 15% în mai 2012 la 18% în prezent.

Acordul de Asociere și migrația

- 60 la sută din populația adultă a țării (față de 62% în primăvara anului curent) susține că este puțin sau deloc informată despre Acordul de Asociere al RM cu UE. Nivelul de cunoaștere este auto-apreciat la valori mai mici în rândul rezidenților din mediul rural, persoanelor în etate și a persoanelor cu nivel mic de studii.
- 59% din respondenți au văzut sau auzit publicitate, manifestații dedicate campaniei de informare din ultimele 6 luni despre asocierea RM cu UE. Rata de acoperire a campaniei de informare a fost mai înaltă în mediul urban. Cele mai optime canale de informare au fost televiziunea la nivel național (83%) și Internetul (31%).
- Totuși campania de informare nu a fost una din cele mai reușite, în opinia respondenților, dat fiind faptul că pentru 38% aceasta nu a fost pe plac. Impactul de informare al campaniei de asemenea este unul relativ modest – 25% din respondenții care au vizualizat campania susțin că aceasta i-a ajutat semnificativ să îmbunătățească nivelul de informare despre Acordul de Asociere și să înțeleagă avantajele și beneficiile acestui acord pentru țara noastră.
- Totuși, fiecare al patrulea respondent din cei expuși la campania de informare și-a schimbat părerea în favoarea Acordului de Asociere în urma acestor campanii de informare. Cele mai reticente categorii de persoane față de acord sunt etniile ruse și găgăuze, precum și persoanele cu nivel scăzut de studii.
- Lipsa sau insuficiența de informare duce la percepții eronate din partea populației privind eventualele consecințe pentru RM după semnarea acordului. În pofida campaniei de informare, datele comparative pentru o serie de *mituri* vehiculate în presă privind efectele negative ale asocierii RM cu UE (prezente în barometrul precedent și actual) nu reflectă nici o schimbare, ba chiar o creștere a persoanelor care cred în aceste mituri.
- 29% din respondenți au făcut referință la un membru al familiei care a plecat la muncă peste hotare în ultimele 6 luni, în special rezidenții din mediul rural. Fiecare a patra din aceste persoane a menționat că din familie au plecat 2 persoane la muncă peste hotare.
- Țara de destinație prioritară a acestor migranți continuă să fie Federația Rusă cu 64% din mențiuni, urmată la distanță de Italia (18%), Germani și Franța (câte 4%).
- 4% din respondenți au afirmat că unul din membrii familiei lor a fost deportat sau i s-a refuzat accesul pe teritoriul Federației Ruse în 2014.
- Doar 1 din 10 persoane cunoaște vreo instituție publică sau privată care oferă asistență celor care vor să plece la muncă peste hotare, se află peste hotare sau vor să se reîntoarcă. În cazul cunoașterii spontane au fost indicate preponderent 3 instituții de acest gen: Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, NEXUS Moldova și Organizația Internațională pentru Migrație.
- În cazul cunoașterii asistate a fost evidențiat și rolul Biroului pentru Relații cu Diaspora.

Alte aspecte

- Circa 60% din cetățenii adulți ai țării frecventează mai rar decât o dată pe lună biserica.
- Marea majoritate a populației țării susține că instituțiile religioase nu trebuie să se implice nici în politică, nici în soluționarea problemelor statului.
- 1 din 10 respondenți susține că pentru el contează mult părerea preotului față de un partid politic sau altul.
- În acest context, marea majoritate a populației (peste 85%) resping situațiile când preoții sugerează opțiunile electorale și faptul ca oamenii să urmeze aceste sfaturi. Pe de altă parte, populația țării este mai tolerantă față de utilizarea simbolurilor religioase de către politicieni.

Institutul de Politici Publice, Chișinău, str. Pușchin 16/1.

Relații la tel./fax.: 27 67 86; (doamna Raisa Guțu)

Tel. 079462096 (Viorel Cibotaru)

e-mail: viorel_cibotaru@ipp.md

Centrul de Analiză și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice „CIVIS”

str. Maria Cibotari 61, of. 1, mun. Chisinau, Republica Moldova

Tel. + (373 22) 24-27-40; Tel. / Fax + (373 22) 21-27-96

Email: office@civis.md; Web site: www.civis.md